

Penzije između dve vatre

Večernje novosti

J. Ž. Skenderija | 15. septembar 2014. 22:05

Više od 1,7 miliona penzionera sa zebnjom iščekuje kako će država primeniti mere štednje. I linearno i progresivno smanjivanje narušava penzioni sistem postavljen na jakim vezama uplaćenih doprinosa i iznosa na čeku

BEZ obzira na to za koju se varijantu štednje, kroz smanjenje plata i penzija, Vlada bude odlučila, oni sa najtanjim penzionerskim čekovima mogu da odahnu - njihova primanja i posle smanjenja penzija ostaće ista.

Smanjenje od najverovatnijih 10 odsto, kako se očekuje, ne bi trebalo da ide na ceo iznos primanja, već samo na razliku između 25.000 i punog iznosa penzije. To znači da će penzioner koji mesečno prima 35.000 dinara dobiti umanjeno od 10 odsto na razliku od 10.000 dinara, tako će mu ček biti tanji za 1.000 dinara. Po istoj računici, penzioneru sa primanjem od 40.000 dinara računa se umanjeno na 15.000 dinara, pa će mesečno biti „kraći“ za 1.500 dinara.

Najveći udarac na kućni budžet osetiće najstariji sa najvećim penzijama, a takvih u Srbiji nema mnogo. U julu je, prema statistici PIO fonda, bilo 1.725.742 penzionera, a 1.038.392 njih mesečno je primilo iznos do predviđenog limita. To znači da će 686.350 penzionera neki od sledećih čekova primiti sa umanjem.

Katarina Stanić, ekonomista i ekspert iz oblasti penzionih sistema i penzione reforme, objašnjava da je smanjenje penzija uvek najlakši način da se smanje rashodi i poboljša održivost penzijskog sistema, ali u isto vreme i mera koja dovodi u pitanje adekvatnost penzijskih naknada.

- Teško je reći da li je u ovom trenutku bolje ići na linearno ili progresivno smanjenje - kaže Stanić. - Iako se često misli da je progresivno pravednije, to zapravo nije tačno. Naš sistem je zasnovan na principu jake veze između uplaćenih doprinosa i visine penzije, što znači da oni koji imaju više penzije su i više zarađivali i doprinosili dok su radili. U tom smislu progresivno smanjenje nije pravedno i narušava način na koji je sistem postavljen. S druge strane, linearno će ugroziti značajan broj korisnika, ali tu treba biti vrlo oprezan, jer neko ko ima nisku penziju nije nužno materijalno ugrožen. Potrebno je gledati ukupne prihode domaćinstva, a ne visinu pojedinačne penzije.

Naša sagovornica navodi primer - ako neko ima 30.000 dinara, a živi sam u domaćinstvu koje nema druge prihode, mnogo je ugroženiji od penzionera sa čekom od 15.000, ali ima neke druge prihode, kao što su visoka primanja supružnika, živi u proširenom domaćinstvu, ima inostranu penziju, rentu ili nešto drugo.

Prema trenutnom stanju, srpski PIO fond obezbeđuje 58 odsto sredstava za isplatu penzija, a 42 procenta pokriva država, dok je u mnogim evropskim zemljama taj odnos 80 prema 20 u korist penzijskog sistema. Osnovni problem je, prema mišljenju Stanićeve, prihodna strana našeg sistema. Ključ rešenja problema deficita penzijskog sistema je najpre u povećanju zaposlenosti i smanjenju sive ekonomije.

- Sve zemlje, posebno one u Evropskoj uniji u kojima stanovništvo stari, promišljaju svoje penzijske sisteme i pokušavaju da nađu balans između adekvatnih penzijskih naknada i finansijske održivosti. Recept ne postoji, a naš problem je konstantan deficit i u javnosti percipiran problem javnog sektora kao najveći, a on je zapravo vrlo ozbiljno reformisan i u mnogim delovima ne zaostaje za zemljama EU - kaže Stanićeva.

PREDLOG VOJVODANSKOG SAVEZA SAVEZ penzionera Vojvodine predlaže da država štedi ukidanjem naknada svim članovima upravnih i nadzornih odbora od opštinskog do republičkog nivoa u državnom i javnom sektoru, jer po pravilu svi ti članovi su zaposleni sa natprosečnim primanjima. Oni naglašavaju da bi trebalo podići nivo rada inspekcijских službi, proveriti izdatke za zaslužne građane, nacionalne penzije...

Ona naglašava da uvek postoji prostor za dalja poboljšanja, pre svega kada su u pitanju beneficirane penzije, ali suštinski je najveći problem prihodna strana.

U PIO fondu objašnjavaju da je od 2003. godine do danas bilo nekoliko reformi penzionog sistema, gde su postignuti očekivani rezultati na rashodnoj, ali ne i na prihodnoj strani, koja tek teba da se reši.

- Projekcija je bila da penzije učestvuju u BDP-u sa 10 odsto, ali je problem u prihodnoj strani sve veći, a sistemu ne ide naruku demografska situacija, pa neće biti moguće stvoriti samoodrživ penzioni fond - kažu u PIO.

Ekonomisti, sa druge strane, ocenjuju da reforme sa produženjem radnog veka i kaznama za prevremeno penzionisanje mogu dati rezultate samo na duži rok od 15 do 20 godina, dok je smanjenje penzija mera kratkog roka i da će održivost sistema zavisiti od daljih reformi fonda. Mnogi smatraju da bi on trebalo da posluje kao investicioni i da se njegovim hartijama od vrednosti da prednost u trgovanju.

Za Milana Nenadića, predsednika Saveza penzionera Vojvodine, nedopustivo je da se uopšte govori o smanjenju penzija kada one više nisu dovoljne ni za minimum najosnovnijih potreba i plaćanje javnih obaveza, dok o drugim stvarima penzioneri ne mogu ni da razmišljaju, čak i kada su među njima lekovi i lečenje.

- Eventualno smanjenje penzija vratiće se kao bumerang prema budžetu jer će doći i do smanjenja prometa - smatra Nenadić. - U tom slučaju penzioneri neće moći da izmire komunalne usluge, račune za električnu energiju, porez na imovinu...